

PREZES RADY MINISTRÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 17 grudnia 2013 r.

Donald Tusk

RM-10-116-13

Pani Ewa KOPACZ

Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek

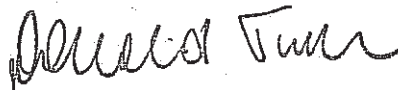
Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi

projekt ustawy o ratyfikacji poprawek do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r., przyjętych podczas konferencji rewizyjnej w Kampali (rezolucje nr 5 i 6) w dniach 10 i 11 lipca 2010 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Sprawiedliwości i Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

U S T A W A

z dnia

**o ratyfikacji poprawek do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego,
sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r., przyjętych podczas konferencji
rewizyjnej w Kampali (rezolucje nr 5 i 6) w dniach 10 i 11 lipca 2010 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji poprawek do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r., przyjętych podczas konferencji rewizyjnej w Kampali (rezolucje nr 5 i 6) w dniach 10 i 11 lipca 2010 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Treść poprawek przyjętych przez Zgromadzenie Państw-Stron Statutu Rzymskiego Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (dalej: Statut) został przyjęty w dniu 17 lipca 1998 r. Polska ratyfikowała go w dniu 9 października 2001 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 78, poz. 708). Zakres jurysdykcji Trybunału określony jest w art. 5 Statutu, który wskazuje katalog najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej. Są to: zbrodnia ludobójstwa, zbrodnie przeciwko ludzkości, zbrodnie wojenne oraz zbrodnia agresji.

Na konferencji rzymskiej w dniach 15 czerwca – 17 lipca 1998 r., gdzie przyjęto treść Statutu, nie udało się uzgodnić definicji zbrodni agresji. Ustalono więc, że jurysdykcja w stosunku do niej będzie wykonywana dopiero po przyjęciu tej definicji podczas pierwszej zaplanowanej konferencji rewizyjnej Statutu.

Konferencja rewizyjna odbyła się w dniach 31 maja – 11 czerwca 2010 r. w stolicy Ugandy, Kampali. W jej toku przyjęto poprawki do Statutu, tj. rozszerzono definicję zbrodni wojennych popełnionych podczas konfliktów niemających charakteru międzynarodowego (Rezolucja nr 5, tzw. „poprawka belgijska”) oraz przyjęto definicję zbrodni agresji i określono warunki jej obowiązywania (Rezolucja nr 6).

Rezolucja nr 5 wprowadza do katalogu środków walki zakazanych w konfliktach niemających charakteru międzynarodowego 3 dodatkowe pozycje (art. 8 ust. 2 lit. e pkt xiii–xv Statutu), tj.

- 1) trucizna lub zatruta broń,
- 2) duszące, trujące lub inne gazy oraz wszelkie podobne ciecze, materiały i urządzenia,
- 3) pociski, które z łatwością rozszerzają się lub spłaszczają w ciele człowieka, takie jak pociski z twardą łuską, która nie pokrywa w całości rdzenia lub jest ponacinana.

Warto zaznaczyć, że używanie wszystkich wymienionych środków walki było już wcześniej zakazane na gruncie Statutu MTK w konfliktach o charakterze międzynarodowym (art. 8 ust. 2 lit. b pkt xvii–xix Statutu).

W Rezolucji nr 5 przewidziane jest także uzupełnienie Elementów Definicji Zbrodni (EDZ) – dokumentu pomocniczego zawierającego wykładnię przepisów Statutu – o zasady wykładni nowo wprowadzonych zakazów. Uzupełnienie to stanowi powtórzenie wcześniej już obowiązujących art. 8 ust. 2 lit. b pkt xvii–xix EDZ,

z wyjątkiem tego, że w każdym przypadku odniesione jest ono do konfliktów niemających charakteru międzynarodowego.

Rezolucja nr 6 wprowadza do Statutu nowy art. 8 bis, który zawiera definicję zbrodni agresji. Odwołuje się ona do wcześniejszego dorobku prawa międzynarodowego, w szczególności do Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 3314 (XXIX) z dnia 14 grudnia 1974 r. Art. 8 bis przewiduje, że zbrodnią agresji jest akt agresji stanowiący oczywiste naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych. Oprócz samego dokonania aktu agresji penalizowane jest także jego „planowanie, przygotowywanie, inicjowanie”. W myśl art. 8 bis ust. 2, akt agresji oznacza użycie przez państwo sił zbrojnych przeciwko suwerenności, terytorialnej integralności lub politycznej niepodległości innego państwa lub w jakikolwiek inny sposób niezgodny z Kartą Narodów Zjednoczonych. Zawiera też listę czynów, których waga i charakter przesądzają o tym, że zawsze będą uznawane za akt agresji.

W Rezolucji nr 6 przewidziane jest także uzupełnienie EDZ wprowadzające wskazówki wyjaśniające, jak należy rozumieć poszczególne elementy definicji zbrodni agresji.

Rezolucja nr 6 wprowadza ponadto dwa przepisy o charakterze proceduralnym – art. 15 bis i art. 15 ter. Określają one warunki, na jakich MTK może wykonywać swoją jurysdykcję w odniesieniu do zbrodni agresji. W szczególności wskazują, że możliwe to będzie dopiero po upływie roku od ratyfikacji tej poprawki przez 30 stron Statutu oraz jeżeli strony podejmą w tym zakresie odrębną decyzję po dniu 1 stycznia 2017 r. Dają także stronom możliwość złożenia deklaracji, która będzie wyłączała je spod jurysdykcji MTK w zakresie zbrodni agresji (deklaracja taka nie będzie jednak miała mocy w przypadku przekazania Trybunałowi sprawy przez Radę Bezpieczeństwa ONZ). Art. 15 bis przewiduje także szczególną procedurę kierowania przez Prokuratora do Trybunału spraw dotyczących zbrodni agresji.

Wreszcie Rezolucja nr 6 przewiduje kilka postanowień o charakterze technicznym, które mają za zadanie dostosowanie istniejących przepisów Statutu do stanu powstałego po dodaniu art. 8 bis.

2. Potrzeba i cel związania się poprawkami

Wskazane jest, aby Polska związała się przyjętymi w Kampali poprawkami.

Rozszerzenie zakazu stosowania niektórych środków walki przewidziane w „poprawce belgijskiej” zasługuje na przyjęcie. Nie ma żadnych obiektywnych powodów, aby jurysdykcja MTK w zakresie używania zakazanych środków walki ograniczona była jedynie do konfliktów o charakterze międzynarodowym, tak jak ma to miejsce obecnie. Zakaz używania tego typu środków wynika także z szeregu innych wiążących Polskę aktów prawa międzynarodowego, m.in. z tzw. Regulaminu Haskiego z 1907 r. (Dz. U. z 1927 r. Nr 21, poz. 161), Protokołu dotyczącego zakazu używania na wojnie gazów duszących, trujących lub podobnych oraz środków bakteriologicznych z 1925 r. (Dz. U. z 1929 r. Nr 28, poz. 278) oraz Konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów z 1993 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 63, poz. 703). Akty te nie przewidują rozróżnienia pomiędzy konfliktami międzynarodowymi i tymi niemającymi charakteru międzynarodowego. Wydaje się pożądane, aby zakres jurysdykcji Trybunału odpowiadał jak najszerzej zakresowi czynów zabronionych w tym prawie przewidzianych. Pozwoli to na efektywniejszą realizację funkcji i celów MTK. Przyjęcie „poprawki belgijskiej” będzie także sygnałem, że Polska nigdy nie zamierza używać tego typu środków walki, także w ewentualnych konfliktach ograniczających się do jej terytorium.

W przypadku definicji zbrodni agresji, związanie się poprawką jest naturalną konsekwencją ratyfikacji pierwotnego tekstu Statutu MTK, który w swoim art. 5 ust. 2 przewidywał przyszłe przyjęcie tej definicji. Ponadto będzie to jasny sygnał na arenie międzynarodowej, że Polska nie akceptuje agresji jako sposobu rozwiązywania sporów międzynarodowych i będzie się jej stanowczo sprzeciwiać. Jest to także istotne w kontekście trwającego drugiego Powszechnego Okresowego Przeglądu Praw Człowieka ONZ. Część rekomendacji skierowanych do Polski przez inne państwa członkowskie ONZ dotyczyła właśnie ratyfikacji poprawek z Kampali dotyczących zbrodni agresji. Wreszcie ratyfikacja poprawki przez Polskę przyczyni się do szybszego uzyskania wymaganego przez art. 15bis i art. 15ter Statutu progu 30 ratyfikacji, a tym samym potencjalnie do przyspieszenia wykonywania jurysdykcji MTK w zakresie zbrodni agresji.

Jak wspomniano wyżej, możliwość wykonywania jurysdykcji przez MTK w odniesieniu do zbrodni agresji nie jest jeszcze ostatecznie przesądzona. Zgodnie z art. 15 bis i art. 15 ter Statutu, państwa-strony muszą jeszcze podjąć w tym zakresie odrębną decyzję po dniu 1 stycznia 2017 r. Okoliczność ta nie powinna jednak stanowić

dla Polski przeszkody w procesie ratyfikacyjnym. Przeciwnie, ratyfikacja poprawki wprowadzonej Rezolucją nr 6 powinna działać motywująco na inne państwa-strony i ma szansę przyczynić się do podjęcia w tym zakresie decyzji pozytywnej.

3. Stosunek poprawek do prawa polskiego

Prawo polskie przewiduje karalność zastosowania sposobów i środków walki zakazanych przez prawo międzynarodowe (art. 122 k.k.). Oznacza to, że każdy środek lub sposób walki zakazany przez prawo międzynarodowe jest automatycznie penalizowany na gruncie Kodeksu karnego. Odnotować trzeba, że przepis ten nie rozróżnia pomiędzy konfliktami o charakterze międzynarodowym i tymi niemającymi takiego charakteru, uznać więc trzeba, że znajduje zastosowanie do obu rodzajów konfliktów.

Z powyższego wynika, że zmiana obowiązującego prawa międzynarodowego w zakresie zakazanych środków i sposobów walki pociągnie za sobą jednocześnie skutek w postaci odpowiedniego rozszerzenia zakresu penalizacji przewidzianej przez art. 122 k.k.

Wprowadzenie poprawek do Statutu MTK stanowi właśnie taką zmianę prawa międzynarodowego. Ratyfikacja „poprawki belgijskiej” przez Polskę spowoduje odpowiednie rozszerzenie obowiązywania art. 122 § 2 k.k. w konfliktach niemających charakteru międzynarodowego na środki walki wskazane w nowo wprowadzonych pkt xiii–xv w art. 8 ust. 2 lit. e Statutu MTK.

Warto wskazać, że art. 122 § 2 k.k. jest przepisem regulującym przestępstwo powszechne, które *prima facie* może popełnić dowolna osoba. Dzięki temu nie ma wątpliwości, że zakres podmiotowy tego przestępstwa odpowiada w pełni zakresowi podmiotowemu zbrodni określonej w art. 8 Statutu MTK.

Jeżeli zaś chodzi o poprawkę wprowadzoną do Statutu MTK Rezolucją nr 6, prawo polskie przewiduje przestępstwo w postaci wszczynania lub prowadzenia wojny napastniczej (art. 117 § 1 k.k.). Zauważyć trzeba, że pomiędzy terminologią użytą w Statucie MTK („akt agresji”) i k.k. („wojna napastnicza”) istnieje rozbieżność. Już językowa wykładnia wskazuje, że pojęcie „aktu agresji” jest szersze niż „wojna napastniczej”, która zdaje się obejmować działania o większej skali i natężeniu niż tylko „akt agresji”. Art. 8 bis ust. 2 Statutu wskazuje przykładową listę czynów stanowiących

akt agresji i znajdują się wśród nich takie, które trudno jednoznacznie uznać za wszczynanie lub prowadzenie wojny, np. blokada portów lub wybrzeży czy też niektóre przypadki niezgodnego z umową użycia sił zbrojnych przebywających na terytorium innego państwa albo wysyłania zbrojnych band na terytorium innego państwa¹⁾.

Przestępstwo z art. 117 § 1 k.k. jest przestępstwem powszechnym. Podobnie jak w przypadku art. 122 k.k. nie zachodzi więc wątpliwość, że zakres podmiotowy tego przestępstwa odpowiada w pełni zakresowi podmiotowemu zbrodni określonej w art. 8bis Statutu MTK.

Statut MTK nie nakłada na państwa-strony obowiązku dostosowania swoich wewnętrznych systemów prawnych do jego postanowień. Przewiduje on jedynie, że w sytuacji, w której dane przestępstwo należy do jurysdykcji państwa, lecz państwo to jest niezdolne lub nie wyraża woli rzeczywistego przeprowadzenia postępowania karnego, Trybunał może sam wykonywać jurysdykcję (art. 17 Statutu). Brak penalizacji danego czynu w prawie krajowym może zostać odczytany właśnie jako brak woli lub niezdolność do osądzenia wyczerpujących jego znamiona zachowań i doprowadzić do „uruchomienia” w odpowiednim zakresie jurysdykcji Trybunału w odniesieniu do obywateli Polski. Dlatego też zasadne jest dostosowanie polskich przepisów prawa karnego do definicji zbrodni agresji wprowadzonej w Statucie MTK. Pozwoli to na wykonywanie w pełnym zakresie jurysdykcji przez sądy polskie, bez konieczności angażowania Trybunału²⁾.

Ministerstwo Sprawiedliwości planuje dołączenie odpowiedniej zmiany w art. 117 k.k. do planowanego projektu kompleksowej nowelizacji części szczególnej Kodeksu karnego, której przygotowanie przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego jest planowane w tym roku.

---

¹⁾ Na rozbieżność tę wskazuje także sporządzona dla resortu sprawiedliwości opinia prawna prof. Andrzeja Wróbla oraz opinia prof. Eleonory Zielińskiej (*Definicja zbrodni agresji w polskim kodeksie karnym w kontekście art. 8 bis Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2010).

Zaznaczyć należy, że część komentatorów (T. Bojarski, A. Marek) utożsamia termin „wojna napastnicza” z terminem „akt agresji”. Z poglądem takim trudno się jednak zgodzić także dlatego, że definicja aktu agresji przyjęta w 1974 r. jest wcześniejsza niż obowiązujący Kodeks karny. Ustawodawca, przyjmując kodeks, miał możliwość posłużenia się występującym już wtedy w prawie międzynarodowym terminem „akt agresji”, lecz nie uczynił tego. Świadczy to o woli rozróżnienia zakresów tych dwóch terminów. Tak też: M. Flemming, J. Wojciechowska [w:] A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 117–221. Tom I*, Warszawa 2010, s. 16; M. Budyń-Kulik [w:] M. Mozgawa (red.) *Kodeks karny. Komentarz*, LEX/el 2013, komentarz do art. 117.

²⁾ Rekomendację taką zawierają także wspomniane opinie prof. Wróbla i prof. Zielińskiej.

4. Skutki ratyfikacji poprawek

Ratyfikacja poprawek z Kampali nie pociągnie za sobą skutków społecznych, gospodarczych ani finansowych.

W zakresie skutków prawnych, jak wskazano powyżej, ratyfikacja poprawek doprowadzi do nieznacznego rozszerzenia zakresu penalizacji przewidzianej przez art. 122 § 2 k.k. odnośnie do konfliktów niemających charakteru międzynarodowego. Nie będzie jednak wymagana nowelizacja tego przepisu. Z kolei wskazane jest znowelizowanie art. 117 § 1 k.k., tak aby w pełni odpowiadał on swoim zakresem przyjętej w Statucie MTK definicji zbrodni agresji.

W zakresie skutków politycznych ratyfikacja poprawek przyczyni się do wzmocnienia wizerunku Polski na arenie międzynarodowej jako państwa aktywnie dążącego do zwalczania najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej. Im szybciej nastąpi ratyfikacja poprawek, tym efekt ten będzie silniejszy.

5. Informacje wymagane na podstawie § 8 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 5 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2000 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 79, poz. 891)

Związanie się RP poprawkami z Kampali powinno nastąpić w trybie przewidzianym w art. 89 ust. 1 Konstytucji RP, tj. w drodze ratyfikacji, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, bowiem dotyczą one spraw uregulowanych w ustawie (art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji RP).

Poprawki z Kampali dotyczą osób fizycznych, bowiem tylko one odpowiadają za zbrodnie określone w Statucie MTK (art. 25 ust. 1 Statutu). Potencjalnie mogą one odnosić się do nieograniczonej liczby osób fizycznych, lecz w praktyce ich zakres ogranicza się tylko do osób, które mają wpływ na polityczne lub militarne działania państwa, a także na działania sił zbrojnych biorących udział w konfliktach niemających charakteru międzynarodowego.

Jak wskazano wcześniej, Statut MTK nie wymaga od państw-stron dostosowania krajowego prawa materialnego do jego postanowień. Mimo to zasadne jest znowelizowanie art. 117 § 1 k.k., tak aby jego zakres odpowiadał wprowadzonej do Statutu zbrodni agresji.

Rezolucja RC/Res.5

Przyjęta na 12 posiedzeniu plenarnym w dniu 10 czerwca 2010 r. w drodze konsensu.

RC/Res.5

Poprawki do artykułu 8 Statutu Rzymskiego

[preambuła]

Załącznik nr 1

Nowelizacja artykułu 8

Do artykułu 8 ust. 2 (e) dodać należy:

„(xiii) używanie trucizny lub zatrutej broni;

(xiv) używanie gazów duszących, trujących lub innych oraz wszelkich podobnych cieczy, materiałów i urządzeń;

(xv) stosowanie pocisków, które z łatwością rozszerzają się lub spłaszczają w ciele człowieka, takich jak pociski z twardym płaszczem, który nie pokrywa w całości rdzenia lub jest ponacinany”

Załącznik nr 2

Elementy Definicji Zbrodni

Następującą treść należy dodać do Elementów Definicji Zbrodni:

Artykuł 8 (2) (e) (xiii)

Zbrodnia wojenna używania trucizny lub zatrutej broni

Elementy definicji

1. Sprawca użył substancji lub broni uwalniającej substancję na skutek jej użycia.
2. Substancja taka powoduje śmierć lub poważny uszczerbek na zdrowiu jako zwyczajny skutek działania, poprzez swoje toksyczne właściwości.
3. Czyn został dokonany w ramach i w związku z konfliktem zbrojnym niemającym charakteru międzynarodowego.
4. Sprawca miał świadomość okoliczności faktycznych przesadzających o zaistnieniu konfliktu zbrojnego.

Artykuł 8 (2) (e) (xiv)

Zbrodnia wojenna używania zakazanych gazów, cieczy, materiałów lub urządzeń

Elementy definicji

1. Sprawca użył gazu lub innej analogicznej substancji lub urządzenia.
2. Taki gaz, substancja lub urządzenie powoduje śmierć lub poważny uszczerbek na zdrowiu jako zwyczajny skutek działania, poprzez swoje duszące lub toksyczne właściwości¹.
3. Czyn został dokonany w ramach i w związku z konfliktem zbrojnym niemającym charakteru międzynarodowego.
4. Sprawca miał świadomość okoliczności faktycznych przesadzających o zaistnieniu konfliktu zbrojnego.

Artykuł 8 (2) (e) (xv)

Zbrodnia wojenna używania zakazanych pocisków

Elementy definicji

1. Sprawca użył konkretnych pocisków.
2. Użycie takich pocisków naruszało międzynarodowe prawo konfliktów zbrojnych bowiem z łatwością rozszerzają się lub spłaszczają w ciele ludzkim.

¹ Nic w niniejszym elemencie definicji nie będzie interpretowane jako naruszające w jakikolwiek sposób istniejące lub rozwijające się normy prawa międzynarodowego w odniesieniu do opracowywania, produkcji, gromadzenia i użycia broni chemicznej.

3. Sprawca miał świadomość, że charakter pocisków jest taki, że ich użycie spowodowałoby niepotrzebne spotęgowanie cierpień lub ran.
4. Czyn został dokonany w ramach i w związku z konfliktem zbrojnym niemającym charakteru międzynarodowego.
5. Sprawca miał świadomość okoliczności faktycznych przesądzających o zaistnieniu konfliktu zbrojnego

Za zgodność z oryginałem w języku angielskim świadczy:

DYREKTOR
Departamentu Prasa Karnego
Tomasz Barkowski

Tomasz Barkowski

Rezolucja RC/Res.6

Przyjęta na 13 posiedzeniu plenarnym w dniu 11 czerwca 2010 r. w drodze konsensu.

RC/Res.6

Zbrodnia agresji

[preambuła]

Załącznik nr 1

Poprawki do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego dotyczące zbrodni agresji

1. *Uchyla się artykuł 5 ust. 2.*
2. *Następującą treść dodaje się po artykule 8 Statutu:*

Art. 8 bis

Zbrodnia agresji

1. Dla celów niniejszego Statutu, 'zbrodnia agresji' oznacza planowanie, przygotowanie, inicjowanie lub wykonanie, przez osobę zajmującą pozycję pozwalającą na sprawowanie efektywnej kontroli nad politycznymi lub militarnymi działaniami państwa lub też nimi kierowanie, aktu agresji, który przez swój charakter, wagę lub skalę w sposób oczywisty narusza Kartę Narodów Zjednoczonych.

2. Dla celów ust. 1, „akt agresji” oznacza użycie przez państwo sił zbrojnych przeciwko suwerenności, terytorialnej integralności lub politycznej niepodległości innego państwa lub w jakikolwiek inny sposób niezgodny z Kartą Narodów Zjednoczonych. Każdy z następujących czynów, bez względu na fakt wypowiedzenia wojny, jest, zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 3314 (XXIX) z dnia 14 grudnia 1974 r., uznawany za akt agresji:

a) napaść lub atak sił zbrojnych jednego państwa na terytorium innego lub okupacja militarna, także przejściowa, wynikła z takiej napaści lub ataku lub jakakolwiek aneksja przy pomocy siły terytorium państwa lub jego części przez inne państwo;

b) bombardowanie przez siły zbrojne państwa terytorium innego państwa lub użycie przez państwo jakiegokolwiek innej broni przeciw terytorium innego państwa;

c) blokada portów lub wybrzeży państwa przez siły zbrojne innego państwa;

d) zaatakowanie przez siły zbrojne państwa lądowych, morskich lub powietrznych sił zbrojnych lub morskich albo lotniczych flot innego państwa;

e) użycie sił zbrojnych państwa przebywających na terytorium innego państwa, za zgodą państwa przyjmującego, w sposób sprzeczny z warunkami porozumienia, lub jakiegokolwiek przedłużanie ich pobytu na takim terytorium po wygaśnięciu porozumienia;

f) czyn państwa polegający na dopuszczeniu do użycia swego terytorium, które zostało udostępnione innemu państwu, do dokonania aktu agresji przez to inne państwo przeciwko państwu trzeciemu;

g) wysyłanie przez państwo lub w jego imieniu uzbrojonych band, grup, jednostek nieregularnych lub najemników, dokonujących przeciwko innemu państwu aktów przemocy zbrojnej o wadze równoważnej z czynami wskazanymi powyżej lub mających w nich znaczny udział.

3. Następującą treść dodaje się po artykule 15 Statutu:

Artykuł 15 bis

Wykonywanie jurysdykcji względem zbrodni agresji

(Przedstawienie sytuacji przez państwo-stronę, *proprio motu*)

1. Trybunał może wykonywać jurysdykcję względem zbrodni agresji zgodnie z artykułem 13 ust. (a) i (c), na zasadach określonych w niniejszym artykule.
2. Trybunał może wykonywać jurysdykcję jedynie względem zbrodni agresji popełnionej jeden rok po ratyfikacji lub przyjęciu poprawek przez trzydzieści państw-stron.

3. Wykonywanie przez Trybunał jurysdykcji względem zbrodni agresji zgodnie z niniejszym artykułem uzależnione jest od decyzji, która zostanie podjęta po dniu 1 stycznia 2017 r. taką samą większością głosów państw-stron, jaka jest wymagana dla przyjęcia poprawek do Statutu.
4. Trybunał może, zgodnie z artykułem 12, wykonywać jurysdykcję względem zbrodni agresji, wynikającej z aktu agresji popełnionego przez państwo-stronę, chyba że to państwo-strona złożyło wcześniej oświadczenie, że nie uznaje tej jurysdykcji poprzez złożenie deklaracji Sekretarzowi. Cofnięcie takiej deklaracji możliwe jest w dowolnym czasie i będzie rozważone przez dane państwo-stronę w ciągu trzech lat.
5. W stosunku do państwa, które nie jest stroną niniejszego Statutu, Trybunał nie wykonuje jurysdykcji względem zbrodni agresji popełnionej przez obywateli tego państwa lub na jego terytorium.
6. Jeżeli Prokurator uzna, że istnieje uzasadniona podstawa do prowadzenia postępowania przygotowawczego w odniesieniu do zbrodni agresji, ustala najpierw, czy Rada Bezpieczeństwa dokonała stwierdzenia czy doszło do popełnienia aktu agresji przez dane państwo. Prokurator zawiadamia Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych o sytuacji rozpatrywanej przez Trybunał, załączając wszelkie odpowiednie informacje i dokumenty.
7. Jeśli Rada Bezpieczeństwa dokonała takiego stwierdzenia, Prokurator może prowadzić postępowanie przygotowawcze w odniesieniu do zbrodni agresji.
8. Jeśli nie dokonano takiego stwierdzenia w terminie sześciu miesięcy od daty zawiadomienia, Prokurator może prowadzić postępowanie przygotowawcze w odniesieniu do zbrodni agresji pod warunkiem, że Izba Przygotowawcza wyraziła zgodę na prowadzenie postępowania przygotowawczego w odniesieniu do zbrodni agresji zgodnie z procedurą określoną w artykule 15, zaś Rada Bezpieczeństwa nie podjęła decyzji odmiennej zgodnie z artykułem 16.
9. Stwierdzenie czy popełniono akt agresji dokonane przez organ zewnętrzny względem Trybunału pozostaje bez wpływu na ustalenia własne Trybunału dokonane zgodnie z niniejszym Statutem.
10. Niniejszy artykuł nie narusza przepisów dotyczących wykonywania jurysdykcji względem innych zbrodni określonych w artykule 5.

4. *Następującą treść dodaje się po artykule 15 bis Statutu:*

Artykuł 15 ter

Wykonywanie jurysdykcji względem zbrodni agresji (przedstawienie sprawy przez Radę Bezpieczeństwa)

1. Trybunał może wykonywać jurysdykcję względem zbrodni agresji zgodnie z artykułem 13 ust. (b), na zasadach określonych w niniejszym artykule.
2. Trybunał może wykonywać jurysdykcję jedynie względem zbrodni agresji popełnionej jeden rok po ratyfikacji lub przyjęciu poprawek przez trzydzieści państw-stron.
3. Wykonywanie przez Trybunał jurysdykcji względem zbrodni agresji zgodnie z niniejszym artykułem uzależnione jest od decyzji, która zostanie podjęta po dniu 1 stycznia 2017 r. taką samą większością głosów państw-stron, jaka jest wymagana dla przyjęcia poprawek do Statutu.
4. Stwierdzenie czy popełniono akt agresji dokonane przez organ zewnętrzny względem Trybunału pozostaje bez wpływu na ustalenia własne Trybunału dokonane zgodnie z niniejszym Statutem.
5. Niniejszy artykuł nie narusza przepisów dotyczących wykonywania jurysdykcji względem innych zbrodni określonych w artykule 5.

5. *Następującą treść dodaje się po artykule 25 ust. 3 Statutu:*

3 bis. W odniesieniu do zbrodni agresji, przepisy niniejszego artykułu stosuje się tylko do osób, które zajmują pozycje pozwalające na sprawowanie efektywnej kontroli nad politycznymi lub militarnymi działaniami państwa lub też nimi kierowanie.

6. *Pierwsze zdanie artykułu 9 ust. 1 Statutu zastępuje się następującym zdaniem:*

1. Elementy Definicji Zbrodni stanowią pomoc dla Trybunału w interpretacji i stosowaniu artykułu 6,7,8 i 8 bis.

7. Chapeau artykułu 20 ust. 3 Statutu zastępuje się następującą treścią; pozostała część tegoż ustępu pozostaje niezmienniona:

3. Nikt, kto został już osądzony przez inny sąd za czyn opisany w artykule 6, 7, 8 lub 8 *bis*, nie może być sądzony przez Trybunał za ten sam czyn, chyba że postępowanie przed innym sądem:

Załącznik nr 2

Poprawki do Elementów Definicji Zbrodni

Artykuł 8 *bis*

Zbrodnia agresji

Wprowadzenie

1. Przyjmuje się, że każdy z czynów wskazanych w artykule 8 *bis* ust. 2 uznawany jest za akt agresji.
2. Nie ma obowiązku wykazania, że sprawca dokonał oceny prawnej, czy użycie sił zbrojnych było niezgodne z Kartą Narodów Zjednoczonych.
3. Termin „oczywisty” stanowi okoliczność obiektywną.
4. Nie ma obowiązku wykazania, że sprawca dokonał oceny prawnej w zakresie „oczywistego” charakteru naruszenia Karty Narodów Zjednoczonych.

Elementy definicji

1. Sprawca planował, przygotowywał, inicjował lub wykonał akt agresji.
2. Sprawca był osobą¹ zajmującą pozycję zapewniającą efektywną kontrolę nad politycznymi lub militarnymi działaniami państwa, które dokonało aktu agresji lub możliwość kierowania nimi.

---

¹ W odniesieniu do zbrodni agresji, więcej niż jedna osoba może zajmować pozycję spełniającą te kryteria.

3. Akt agresji - użycie przez państwo sił zbrojnych przeciwko suwerenności, terytorialnej integralności lub politycznej niepodległości innego państwa lub w jakikolwiek inny sposób niezgodny z Kartą Narodów Zjednoczonych – został dokonany.
4. Sprawca miał świadomość okoliczności faktycznych przesądzających o tym, że takie użycie sił zbrojnych było niezgodne z Kartą Narodów Zjednoczonych.
5. Akt agresji przez swój charakter, wagę lub skalę w sposób oczywisty naruszył Kartę Narodów Zjednoczonych.
6. Sprawca miał świadomość okoliczności faktycznych przesądzających o zaistnieniu takiego oczywistego naruszenia Karty Narodów Zjednoczonych.

Załącznik nr 3

Założenia interpretacyjne dotyczące poprawek do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego w zakresie zbrodni agresji

Przedstawienie sprawy przez Radę Bezpieczeństwa

1. Przyjmuje się, że Trybunał może wykonywać jurysdykcję na podstawie przedstawienia sprawy przez Radę Bezpieczeństwa zgodnie z artykułem 13 ust. (b) Statutu jedynie w odniesieniu do zbrodni agresji popełnionych po podjęciu decyzji zgodnie z artykułem 15 *ter* ust. 3 oraz jeden rok po ratyfikacji lub przyjęciu poprawek przez trzydzieści państw-stron, w zależności od tego, które z tych zdarzeń będzie późniejsze.
2. Przyjmuje się, że Trybunał wykonuje jurysdykcję względem zbrodni agresji na podstawie przedstawienia sprawy przez Radę Bezpieczeństwa zgodnie z artykułem 13 ust (b) Statutu, niezależnie od tego, czy dane państwo przyjęło jurysdykcję Trybunału w tym zakresie.

Jurysdykcja *ratione temporis*

3. Przyjmuje się, że w przypadkach wskazanych w artykule 13 ust. (a) i (c), Trybunał może wykonywać jurysdykcję jedynie w odniesieniu do zbrodni agresji popełnionych po podjęciu decyzji zgodnie z artykułem 15 *bis* ust. 3 oraz jeden rok po ratyfikacji lub przyjęciu poprawek przez trzydzieści państw-stron, w zależności od tego, które z tych zdarzeń będzie późniejsze.

Krajowa jurysdykcja względem zbrodni agresji

4. Przyjmuje się, że poprawki odnoszące się do definicji aktu agresji i zbrodni agresji obowiązują jedynie dla celów niniejszego Statutu. Poprawki te nie będą, zgodnie z artykułem 10 Statutu Rzymskiego, interpretowane jako ograniczające lub wyłączające w jakikolwiek sposób istniejące lub rozwijające się normy prawa międzynarodowego obowiązujące dla celów innych niż niniejszy Statut.

5. Przyjmuje się, że poprawki nie będą interpretowane jako wprowadzające prawo lub obowiązek wykonywania jurysdykcji krajowej względem aktu agresji popełnionego przez inne państwo.

Inne założenia interpretacyjne

6. Przyjmuje się, że agresja jest najpoważniejszym i najniebezpieczniejszym przejawem nielegalnego użycia siły; stwierdzenie popełnienia aktu agresji wymaga każdorazowego rozważenia wszystkich okoliczności danej sprawy, w tym wagi odpowiednich czynów oraz ich konsekwencji, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych.

7. Przyjmuje się, że przy ustalaniu czy akt agresji stanowi oczywiste naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych, trzy elementy w postaci charakteru, wagi i skali muszą być wystarczająco poważne, aby usprawiedliwić „oczywistość” takiego stwierdzenia. Żaden z tych elementów nie może być na tyle poważny, aby samodzielnie spełnić wymóg oczywistości.

Za zgodność z oryginałem w języku angielskim świadczy:

PROJEKT

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniach 10 i 11 lipca 2010 r. podczas konferencji rewizyjnej w Kampali przyjęte zostały poprawki (rezolucje nr 5 i 6) do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r.

Po zaznajomieniu się z powyższymi poprawkami, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- zostały one uznane za słuszne zarówno w całości, jaki i każde z postanowień w nich zawartych,
- są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone,
- będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW